

MINISTER ŚRODOWISKA

Warszawa, dnia 10 marca 2009 r.

Maciej Nowicki

BMwpr-070-157(7)/2009/ip

SEKRETARIAT
Biuro Frac Senackich
wpłynęło dn. 16.03.09
nr 1306 podpis.....

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiadając na oświadczenie senatora Wojciecha Skurkiewicza złożone podczas 26. posiedzenia Senatu RP w dniu 5 lutego 2009 r., w sprawie planów Prezesa Rady Ministrów dotyczących działań w ochronie środowiska, przedstawiam poniżej stosowne wyjaśnienia.

Pytanie 1. W jaki sposób poprawił się stan środowiska w ciągu ostatniego roku? Proszę o wskazanie konkretnych danych.

Zjawiska zachodzące w środowisku cechują się złożoną dynamiką, w związku z tym trudno jest opisać zmiany w skali jednego roku, a w szczególności określić, czy stan środowiska uległ poprawie czy pogorszeniu. Oprócz czynników antropogenicznych – pozytywnych i negatywnych – na stan środowiska mają wpływ czynniki naturalne, jak np. warunki meteorologiczne, które mogą odwrócić trend zmian lub zmienić jego dynamikę. Ponadto spośród czynników antropogenicznych, istnieje szereg zjawisk, które można uznać za niezależne od realizacji polityki ekologicznej, jak ogólna koniunktura gospodarcza, będąca siłą sprawczą większej bądź mniejszej presji na środowisko.

Oprócz powyższego opisanie zmian stanu środowiska w skali jednego roku jest trudne ze względu na fakt, iż w przypadku niektórych komponentów środowiska każdego roku badana jest inna zbiorowość punktów lub obiektów, a badania prowadzone są w cyklach wieloletnich, dlatego w tym przypadku bardziej zasadne jest analizowanie danych z wielolecia i dokonywanie porównań między cyklami. Z kolei przedstawienie danych za ubiegły rok nie jest możliwe ze względu na fakt, że trwają jeszcze analizy prób pobranych w grudniu 2008 r. oraz prowadzone są prace nad opracowaniem ocen. Oceny za rok 2008 będą dostępne w III i IV kwartale br.

Biorąc pod uwagę niniejsze kwestie, przedstawiam poniżej informacje o zmianach stanu wybranych komponentów środowiska w dłuższej perspektywie czasowej, przygotowane w oparciu o dane i informacje uzyskane w wyniku realizacji Programu Monitoringu Środowiska (PMS).

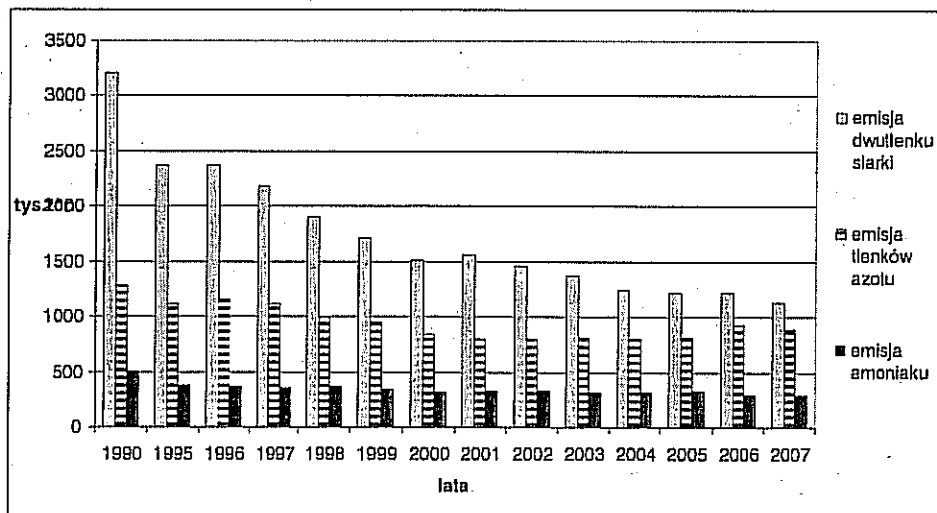
Jakość powietrza

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska jest prowadzony monitoring jakości powietrza w Polsce. Badanie i ocena poziomu substancji w powietrzu jest zadaniem poszczególnych wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska (WIOS). Badania realizowane są

w oparciu o pomiary wykonywane w stałych punktach pomiarowych prowadzonych przez WIOŚ, wojewódzkie stacje sanitarno-epidemiologiczne, podmioty gospodarcze, jednostki naukowo-badawcze, fundacje i jednostki samorządu terytorialnego, a także w oparciu o inne techniki monitoringowe określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2009 r., Nr 5 poz. 31), np. matematyczne modelowanie jakości powietrza, metody obiektywnego szacowania. Roczne oceny jakości powietrza z poszczególnych WIOŚ są przekazywane do właściwych marszałków województw oraz do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. W oparciu o dane z systemu oceny jakości powietrza opracowywana jest krajowa ocena jakości powietrza. Podsystem monitoringu jakości powietrza obejmuje:

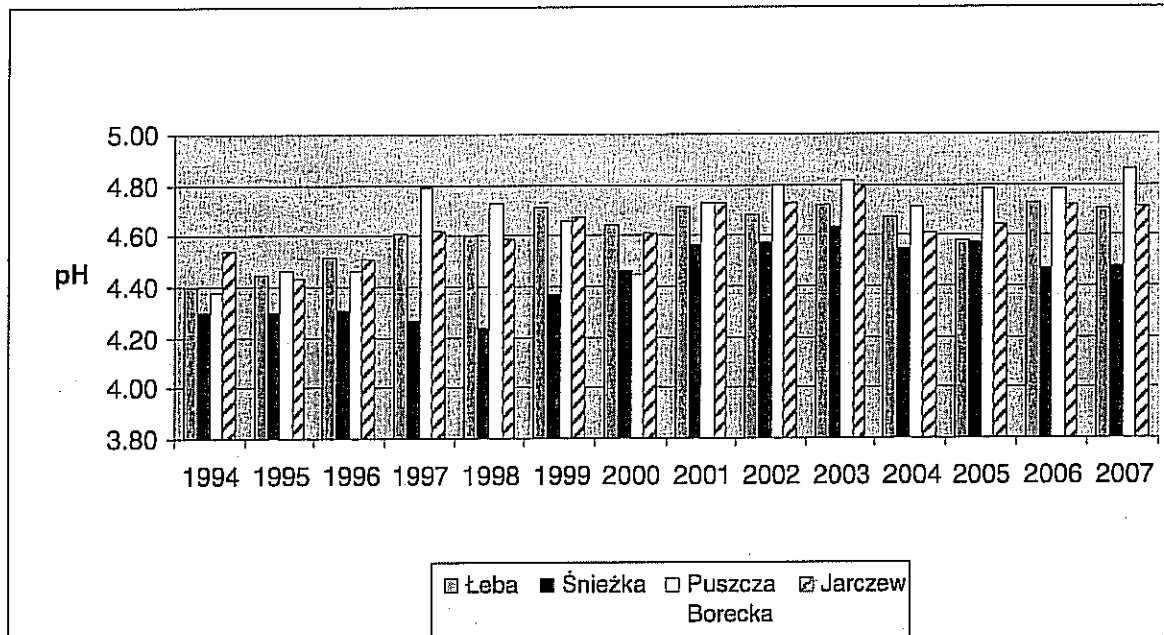
- pomiary zanieczyszczeń gazowych (SO_2 , NO_2 , CO , C_6H_6 , O_3),
- pomiary pyłu (PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$),
- badania składu pyłu PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$ pod kątem zawartości pyle Pb, As, Cd, Ni i B(a)P,
- monitoring składu pyłu PM_{10} na stacjach tła miejskiego pod kątem zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych,
- monitoring tła zanieczyszczenia atmosfery w Polsce dla potrzeb programu EMEP, obejmujący gazowe zanieczyszczenia powietrza, aerozole, sumy zanieczyszczeń występujących w postaci gazowej i aerozolowej oraz zanieczyszczenie opadów atmosferycznych; badania prowadzone są na 4 stacjach tła regionalnego w Lebie, Jarczewie, Diabłej Górze (puszcza Borecka) i na Śnieżce,
- badania składu fizyko-chemicznego opadów atmosferycznych (pH, przewodność elektrolityczna, chlorki, siarczany, azotyny i azotany, jon wodorowy, azot amonowy, sód, potas, wapń, magnez, cynk, miedź, żelazo, ołów, nikiel, kadm, mangan, azot ogólny, fosfor ogólny) w ramach krajowego monitoringu chemizmu opadów atmosferycznych i depozycji zanieczyszczeń do podłoża.

Prowadzone od lat inwentaryzacje wielkości emisji wykazują, iż wyraźna tendencja spadkowa emisji zanieczyszczeń utrzymująca się w latach 90-tych, od roku 2002 uległa zahamowaniu (rys.1). W latach 2003-2007 wielkości emisji podstawowych zanieczyszczeń gazowych oraz pyłu utrzymywały się na podobnym poziomie. Zatrzymanie tendencji spadkowej jest związane z bardziej dynamicznym rozwojem gospodarczym, co z kolei wiąże się ze zwiększonym zużyciem paliw.

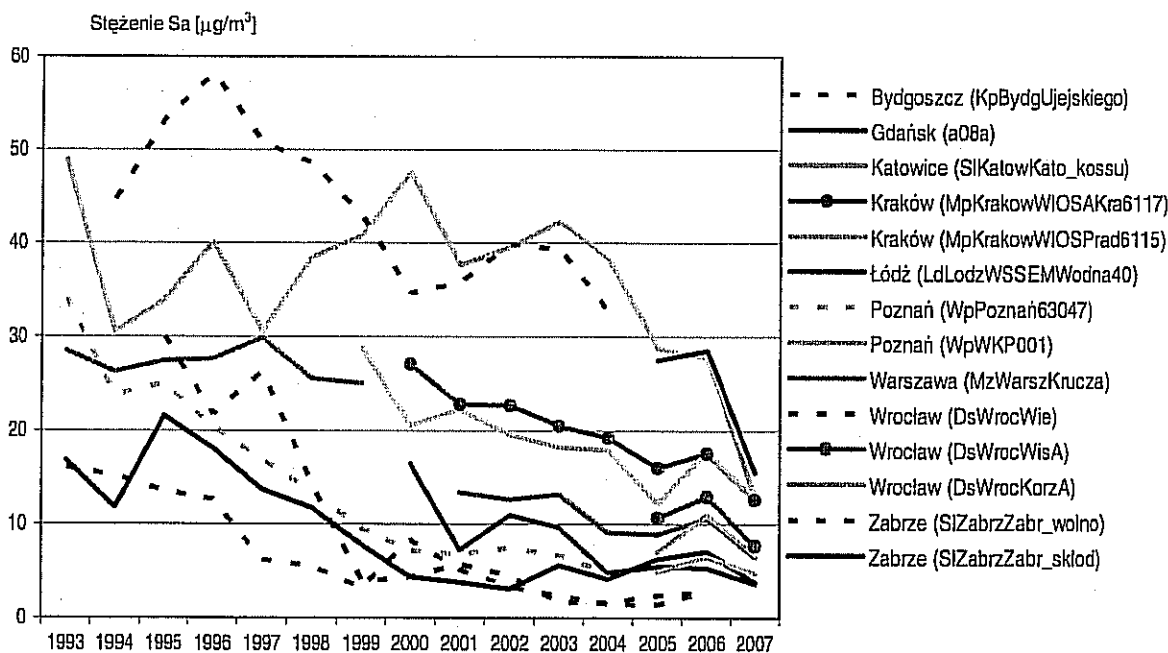
Rys. 1. Trendy emisji SO_2 , NO_x , NH_3 w Polsce w latach 1990-2007
(źródło danych: GUS, MŚ).

Wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł antropogenicznych ma istotny wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza i przekłada się na poziomy stężenie zanieczyszczeń. Tendencje zmian wielkości emisji zanieczyszczeń znajdują swoje odzwierciedlenie m.in. w wynikach badań kwasowości opadów atmosferycznych prowadzonych na stacjach tła regionalnego. Po okresie systematycznego wzrostu pH (do roku 2003), w roku 2004 nastąpił niewielki spadek wartości tego wskaźnika i w latach kolejnych jego poziom nie ulegał znaczącym zmianom. Na rys. 2. przedstawiono średnie wartości pH na 4 stacjach EMEP w latach 1994-2006.

Rys. 2. Zmiany kwasowości opadów atmosferycznych na stacjach EMEP w latach 1994-2007 (źródło danych: PMŚ/GIOŚ)

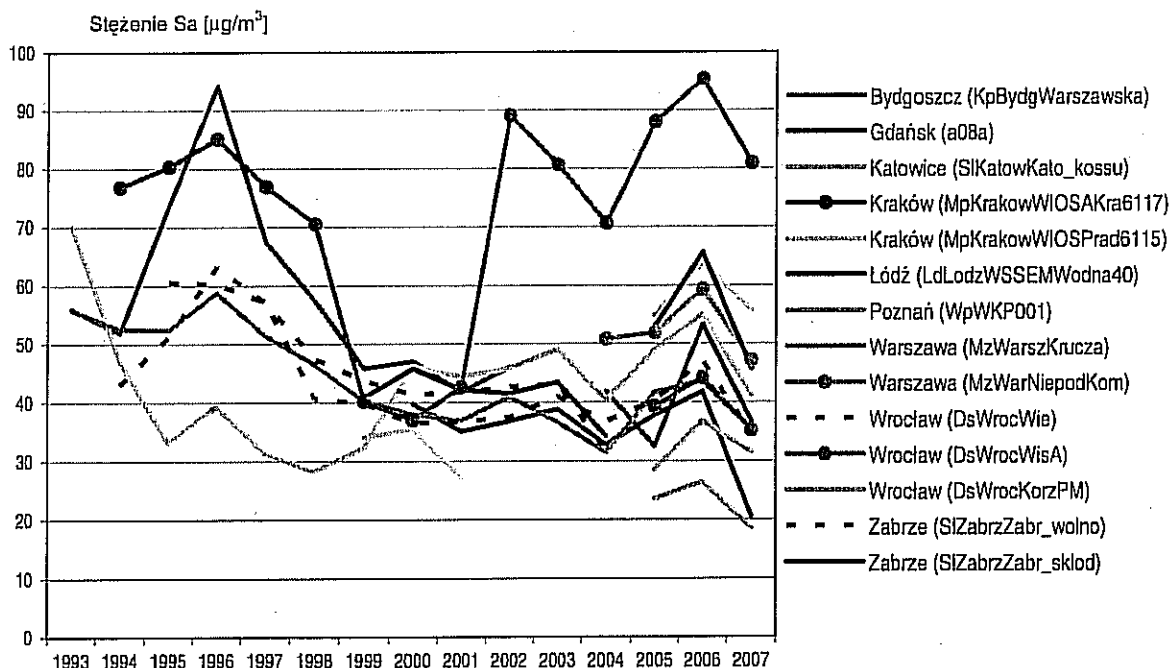
Dla niektórych zanieczyszczeń wyraźna jest tendencja spadkowa, przykładem jest SO_2 . Średnioroczne wartości stężeń SO_2 w latach 1993-2005 na wybranych stacjach zlokalizowanych w aglomeracjach wykazywały ogólną tendencję malejącą na większości z nich. W roku 2006 nastąpił wzrost stężeń SO_2 w stosunku do obserwowanych w 2005 na większości stacji uwzględnionych w analizie trendów i było to związane z bardzo niekorzystnymi warunkami meteorologicznymi. Natomiast w roku 2007 nastąpił powrót do trendu spadkowego na wszystkich analizowanych stacjach pomiarowych (rys. 3.).

Rys. 3. Stężenie średnie roczne dwutlenku siarki w latach 1993-2007 na wybranych stanowiskach w aglomeracjach w Polsce (za pomocą linii z kropkami oznaczono stanowiska komunikacyjne) (źródło danych: PMŚ/GIOŚ)

Jednak stężenia większości zanieczyszczeń (np. NO_2 , pył PM_{10} , ozon) od 2003 roku utrzymują się na zbliżonym poziomie. Wyjątkiem był rok 2006, w którym miał miejsce wzrost poziomów zanieczyszczeń spowodowany wyjątkowo niekorzystnymi warunkami meteorologicznymi.

Problemem zwłaszcza w dużych miastach i aglomeracjach jest pył drobny PM_{10} , którego stężenia na obszarach dużych miast i aglomeracji często przekraczają wartości dopuszczalne określone w polskim prawie transponującym w tym zakresie dyrektywy UE. W ocenie jakości powietrza za 2007 r. w 60 strefach w Polsce (na 170 stref) odnotowano przekroczenia standardu dobowego dla pyłu PM_{10} . Największa liczba stref z przekroczeniami standardów dla PM_{10} znajdowała się w województwach: małopolskim, łódzkim, śląskim i dolnośląskim. Na rys. 4. przedstawiono średnie roczne stężenia pyłu PM_{10} z wybranych aglomeracji. Przedstawione dane potwierdzają ogólną tendencję. W latach 1996-2004 stężenia pyłu wykazywały ogólną tendencję malejącą. Wyjątek stanowiły wyniki badań prowadzonych w Katowicach-Załężu oraz stężenia na stacji komunikacyjnej w Krakowie, na których przeplatają się okresy spadków i wzrostów stężeń średnich rocznych. Od 2004 do 2006 roku na większości rozważanych stacji, zauważalny jest trend wzrostowy stężeń PM_{10} . W 2006 r. stężenia średnie roczne na rozważanych stacjach były najwyższe od siedmiu i więcej lat. Wysokie stężenia pyłu w 2006 r. należy jednak łączyć z wystąpieniem w sezonie zimowym tego roku bardzo niekorzystnych warunków meteorologicznych. W 2007 roku stężenia średnie roczne PM_{10} były istotnie niższe niż rok wcześniej. Spadek stężeń średnich rocznych wystąpił na wszystkich stacjach uwzględnionych w analizie. Niższe stężenia w 2007 r. to wynik lepszych warunków meteorologicznych w sezonie chłodnym 2007 r. w stosunku do roku poprzedniego. W styczniu oraz lutym 2007 r. nie wystąpiły bowiem tak znaczące spadki temperatur powietrza (stymulujące emisję pyłu związaną z ogrzewaniem) jak w styczniu 2006 r., nie występowały też długotrwałe sytuacje inwersyjne sprzyjające kumulowaniu się zanieczyszczeń w przyziemnej warstwie atmosfery.

Rys. 4. Stężenie średnie roczne pyłu PM10 w latach 1993-2007 na wybranych stanowiskach w aglomeracjach w Polsce (źródło danych: PMŚ/GIOŚ).

Badania i ocena jakości wód w rzekach w latach 2004-2006

W ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych PMŚ realizowane jest zadanie pt. „Badania i klasyfikacja/ocena stanu wód w rzekach”.

Podstawą prawną, w oparciu o którą wykonano poniższą ocenę było rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (rozporządzenie straciło moc prawną z dniem 1.01.2005 r.).

Zarówno w 2004 roku, jak również w kolejnych latach Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadził prace legislacyjne nad nowymi rozporządzeniami wykonawczymi do znowelizowanej ustawy Prawo wodne dotyczącymi systemu monitoringu i klasyfikacji wód. Dopiero w 2008 r. ukazało się rozporządzenie w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, zgodne z ideą Ramowej Dyrektywy Wodnej i znowelizowanej ustawy Prawo wodne.

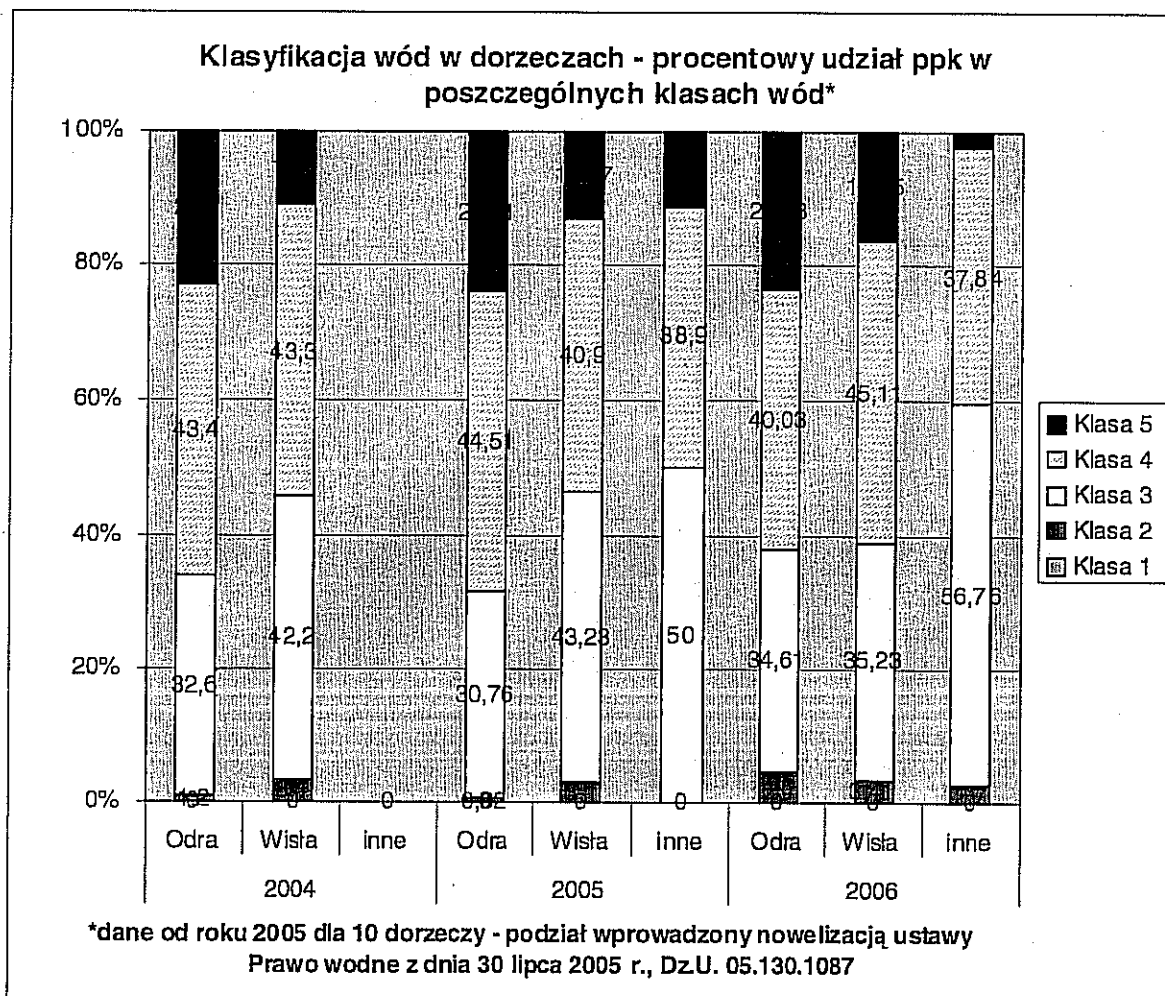
Należy zauważyć, iż w 2006 r. rozpoczęły się również prace nad weryfikacją sieci pod kątem wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej. Od roku 2007 monitoring jakości wód powierzchniowych w Polsce funkcjonuje w nowym systemie: w układzie dorzeczy (z uwzględnieniem jednolitych części wód), w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego, zgodnym z RDW. Zmianie uległ przede wszystkim zakres oraz częstotliwość prowadzonych badań. Stąd trudność w dokonaniu oceny trendów z włączeniem roku 2007.

W latach 2004-2006 monitoring jakości wód w rzekach prowadzony był przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska w ok. 2000 punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk).

Rok 2007, jak wspomniano powyżej, przyniósł zmiany systemowe w monitoringu, uniemożliwiające dokonanie porównań z latami poprzednimi.

Ocenę jakości wód w latach 2004-2006 wykonano poprzez klasyfikację wód w poszczególnych ppk z podziałem na dorzecza, według rozporządzenia z 2004 roku. W punktach tych nie odnotowano wód najwyższej klasy. W całej Polsce przeważały wody 3 i 4 klasy. Jednocześnie zaobserwowano spadek udziału wód najniższej 5 klasy, w wodach dorzecza Odry, i wzrost ilości rzek zaliczanych do klasy 2 i 3. Podobne tendencje zaobserwowano

w pozostałych dorzeczach, poza rzekami dorzecza Wisły. Oba główne dorzecza Wisły i Odra charakteryzowały się zbliżonym poziomem udziału wód najniższej klasy.

Wyniki oceny kwalifikują wody polskich rzek do V klasy w przypadku: bakterii grupy Coli, chlorofilu (głównie duże rzeki wolno płynące) i rzadziej ChZT-Cr. Są to oddziaływania przede wszystkim natury sanitarnej i komunalnej (głównie biogeny). W przypadku tzw. „wód rybnych” występują wysokie stężenia azotynów, BZT5 oraz fosforu fosforanowego w stosunku do wartości dopuszczalnych zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem. W tym przypadku niezbędna wydaje się zmiana rozporządzenia, które w kilku elementach zawiera ostrzejsze kryteria niż dyrektywa.

Podsumowując, należy stwierdzić, że, podobnie jak w latach poprzednich, zauważalne są pozytywne trendy zmian w jakości wód powierzchniowych płynących w Polsce.

Ocena klimatu akustycznego

W ramach PMS prowadzone są pomiary i wykonywane oceny stanu akustycznego środowiska w odniesieniu do różnych źródeł hałasu: przemysłowego i komunikacyjnego (drogi, linie kolejowe, tramwajowe i lotniska). Badania obejmują wyznaczanie równoważnego poziomu dźwięku i warunków pozaakustycznych niezbędnych do interpretacji wyników i oceny klimatu akustycznego. ~~Oceny wykonywane są na podstawie pomiarów przeprowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska oraz danych pozyskanych przez WIOŚ od innych jednostek wykonujących z mocy prawa pomiary hałasu.~~

Ze względu na fakt, iż długookresowe zmiany klimatu akustycznego przebiegają powoli oraz w pojedynczym roku pomiarowym liczba przebadanych zakładów przemysłowych lub

odcinków dróg może nie być wystarczająco reprezentatywna do przeprowadzenia globalnych analiz stanu klimatu, przyjęto, że na potrzeby identyfikacji trendów wykonywana będzie ocena z 5-lecia.

Ostatnia taka ocena w skali kraju została wykonana w 2007 r. za lata 2002-2006. Ocena ta zamyka trzeci cykl monitoringu hałasu.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej oceny, należy stwierdzić, iż liczba kontrolowanych podmiotów gospodarczych, jak również zakładów z przekroczeniami norm hałasu zwiększa się. O ile w okresie II cyklu monitoringu (lata 1997-2001) obserwowana była wyraźna tendencja spadkowa w zakresie przekroczeń, to obecnie zarysowuje się tendencja odwrotna. Zjawisko to ma miejsce, mimo że w rozpatrywanym okresie (1992-2006 r.) wyraźnie widać 2-krotną, istotną zmianę norm w kierunku ich złagodzenia dla najpowszechniej występujących sytuacji pomiarowych.

Tab. 1 Rozkład przekroczeń dla zakładów przemysłowych w poszczególnych klasach przekroczeń poziomu dopuszczalnego - pora dzienna i pora nocna

Zakres przekroczenia poziomu dopuszczalnego o [dB]	Rozkład przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla zakładów przemysłowych - pora dzienna (%)		
	Lata 1992-1996	Lata 1997-2001	Lata 2002-2006
<5	42	47	48
5-10	27	28	29
10-15	16	14	15
15-20	9	7	5
>20	6	4	3

Zakres przekroczenia poziomu dopuszczalnego o [dB]	Rozkład przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla zakładów przemysłowych - pora nocna (%)		
	Lata 1992-1996	Lata 1997-2001	Lata 2002-2006
<5	20	30	34,5
5-10	32	30	32,5
10-15	22	22	20
15-20	13	10	9
>20	12	8	4

Nasila się problem lokalizacji obiektów czy funkcji uciążliwych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej. Powoduje to poważne konflikty społeczne, gdyż w sytuacji bliskiego sąsiedztwa nawet stosunkowo niewielkie poziomy hałasu potrafią powodować wysoką odczuwalną uciążliwość dla mieszkańców. Najpoważniejszymi źródłami uciążliwości są w takich przypadkach najczęściej: urządzenia wentylacyjne i klimatyzacyjne biur oraz sklepów, uciążliwe dostawy, ~~zwłaszcza w godzinach ciszy nocnej, markety, stacje benzynowe, działalność rozrywkowa (nagłaśnianie), zwłaszcza w godzinach ciszy nocnej oraz zakłady drobnej wytwórczości, działalność rzemieślnicza.~~

W przypadku hałasu drogowego, na podstawie porównań z poprzednimi cyklami monitoringowymi, można stwierdzić, że:

- zmniejszyła się liczba punktów pomiarowych, w których zmierzone poziomy dźwięku w porze dziennej nie przekraczały 60 dB (punkty pomiarowe bez przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku),
- zmniejszyła się również liczba punktów pomiarowych z najwyższymi zmierzonymi poziomami dźwięku, przekraczającymi 70 lub 75 dB dla pory dziennej.

Tab. 2 Trendy zmian procentowego rozkładu liczby punktów pomiarowych hałasu drogowego w poszczególnych klasach poziomów dźwięku

Okres	Procentowy rozkład liczby punktów pomiarowych w poszczególnych klasach poziomu dźwięku					
	<60 dB	(60-65) dB	(65-70) dB	(70-75) dB	(75-80) dB	>80 dB
1993-1996	11,6	12,1	24,2	39,8	11,9	0,4
1997-2001	12,0	10,3	22,4	41,3	13,8	0,2
2002-2006	7,9	5,9	35,5	33,5	7,0	0,2

W przypadku hałasu kolejowego obserwuje się natomiast zmniejszenie zagrożenia hałasem kolejowym. Wiąże się to z ograniczaniem liczby przewozów zarówno towarowych, jak i pasażerskich, przy jednoczesnej modernizacji torowisk.

W ostatnich latach odnotowywany jest wzrost zagrożenia hałasem lotniczym. Wynika to przede wszystkim ze zwiększania się liczby portów lotniczych, zwiększania się liczby pasażerów komunikacji lotniczej i związanej z tym intensywności operacji lotniczych oraz rozbudowy osiedli mieszkaniowych sąsiadujących z portami lotniczymi.

Pytanie 2. O ile w minionym roku wzrósł dochód narodowy i ile nowych miejsc pracy powstało na skutek inwestycji w ochronę środowiska?

Zgodnie z istniejącym w Polsce systemem badań statystycznych w ochronie środowiska dane za rok poprzedni, zbierane przez GUS, stają się powszechnie dostępne najwcześniej dopiero w trzecim kwartale roku następnego. W związku z powyższym, dane dotyczące udziału nakładów na ochronę środowiska w nakładach inwestycyjnych w gospodarce narodowej ogółem oraz ich udziału w produkcie krajowym brutto za 2008 r. będą udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny dopiero jesienią tego roku.

Odnosząc się do kwestii nowych miejsc pracy powstałych na skutek inwestycji w ochronie środowiska, pragnę zauważyć, że resort środowiska nie prowadzi bazy informacji dotyczących problematyki zatrudnienia i miejsc pracy w gospodarce narodowej, w tym w ochronie środowiska i nie jest w posiadaniu danych w tym zakresie. Powyższe zagadnienia leżą w gestii resortu pracy i on ewentualnie może być w posiadaniu wycinkowych danych również na temat zatrudnienia i nowych miejsc pracy w ochronie środowiska.

Pytanie 3. W jaki sposób nastąpiło przyspieszenie w minionym roku ochrony wód poprzez realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych? Proszę również o szczegółową informację na temat realizacji zobowiązań przez nasz kraj w świetle zapisów z traktatu akcesyjnego.

Zgodnie z art. 43 ust 3b ustawy - Prawo wodne, marszałek województwa przedkłada ministrowi właściwemu do spraw środowiska corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, sprawozdanie z realizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)

w województwie. W związku z powyższym, analiza tempa realizacji KPOŚK w minionym roku będzie możliwa po otrzymaniu danych i opracowaniu sprawozdania zbiorczego.

Realizacja wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG przebiega etapowo, zgodnie z celami pośrednimi, które zapisane zostały w Traktacie Akcesyjnym.

W drodze odstępstwa od artykułów 3 i 4, artykułu 5 ustęp 2 i artykułu 7 dyrektywy 91/271/EWG, wymogów dotyczących systemów zbierania oraz oczyszczania ścieków komunalnych nie stosuje się w pełni w Polsce do 31 grudnia 2015 roku, zgodnie z następującymi celami pośrednimi:

- do 31 grudnia 2005 r. zgodność z dyrektywą zostanie osiągnięta dla 674 aglomeracji, co stanowi 69% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji,
- 31 grudnia 2010 r. zgodność z dyrektywą zostanie osiągnięta dla 1069 aglomeracji, co stanowi 86% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji,
- do 31 grudnia 2013 zgodność z dyrektywą zostanie osiągnięta dla 1165 aglomeracji, co stanowi 91% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji.

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji KPOŚK za rok 2006, Polska osiągnęła (wymagany na koniec 2005 r.) stopień redukcji zanieczyszczeń biodegradowalnych z jednorocznym opóźnieniem. Na koniec 2006 roku osiągnięto bowiem stopień redukcji na poziomie 69,3 %.

Pytanie 4. Czy nastąpiło już wdrożenie w Polsce europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 i czy został już rozwiązany problem obwodnicy Augustowa?

Do chwili obecnej Rząd Polski wyznaczył 141 obszarów specjalnej ochrony ptaków i 364 specjalne obszary ochrony siedlisk, zajmujące odpowiednio 15,6% i 8,1% oraz łącznie 18,1% powierzchni lądowej kraju.

Proces tworzenia sieci Natura 2000, zwłaszcza w zakresie specjalnych obszarów ochrony siedlisk, nie został jeszcze ukończony. Dla ponad 60% siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których Polska jest obowiązana zapewnić odpowiednią reprezentację w obszarach Natura 2000, Komisja Europejska i polscy eksperci wykazali brak kompletności sieci. Zakończenie procesu tworzenia sieci Natura 2000 będzie miało fundamentalne znaczenie dla możliwości realizacji różnych przedsięwzięć inwestycyjnych i prawidłowego zarządzania zasobami przyrodniczymi. Dlatego też od początku 2008 r. trwają intensywne prace mające na celu zakończenie tego procesu do końca pierwszego kwartału 2009 r. i ustalenie do 2010 r. sytuacji prawnej obszarów Natura 2000.

W związku z tym do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska napływają wyniki prac wojewódzkich zespołów specjalistycznych (WZS) skupiających najlepszych ekspertów-przyrodników w danym regionie. Ich zadaniem był przegląd wszystkich potencjalnych obszarów Natura 2000 wskazanych dla danego województwa, sprawdzenie merytorycznych podstaw ich typowania i poprowadzenia granic, opracowanie zweryfikowanej propozycji na podstawie sprawdzonych w terenie danych przyrodniczych i własnych badań eksperckich. W oparciu o dotychczas wykonane prace przez WZS, wstępny projekt obszarów potencjalnych ulega daleko idącym zmianom, wiele z nich ma modyfikowane granice lub wręcz jest zakwestionowanych, proponowane są nowe lokalizacje, lepiej spełniające kryteria przyrodnicze.

Zweryfikowane przez WZS nowe obszary Natura 2000 zostaną jeszcze raz ocenione i sprawdzone przez zespół ekspertów Instytutu Ochrony Przyrody w Krakowie. Eksperti bracia będą pod uwagę kryteria oceny kompletności sieci w skali całego kraju. Na tym etapie będą również analizowane wszelkie uwagi zgłaszane i przesłane przez samorządy i osoby prywatne do Ministerstwa Środowiska lub Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Instytut Ochrony Przyrody winien skończyć opracowywanie listy obszarów do końca marca br.

Dalszym etapem będzie opiniowanie proponowanych obszarów przez właściwe miejscowo gminy. Zgodnie z art. 27 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, gminy zobowiązane są do zgłaszania swoich opinii w terminie 30 dni. Po zebraniu wszystkich opinii i uwag wynikających z procesu konsultacji i opiniowania, Instytut Ochrony Przyrody we współpracy z Ministerstwem Środowiska opracuje ostateczny projekt listy obszarów Natura 2000, uwzględniający kryteria przyrodnicze oraz uzasadnione merytorycznie uwagi dotyczące propozycji obszarów Natura 2000.

Projekt listy propozycji obszarów Natura 2000 zatwierdzony ostatecznie przez Rząd RP, zostanie przekazany do Komisji Europejskiej do końca sierpnia br., co gwarantuje jej zatwierdzenie w 2010 r. w drodze seminarium biogeograficznego. Termin zatwierdzenia polskiej propozycji specjalnych obszarów ochrony siedlisk wynika z harmonogramu prac Komisji Europejskiej. Po zatwierdzeniu ww. listy, sieć obszarów Natura 2000 powinna być kompletna.

Sieć obszarów specjalnej ochrony ptaków spełnia wymogi dyrektywy 79/409/EWG w zakresie wyznaczenia najodpowiedniejszych terytoriów dla ochrony gatunków dziko żyjących ptaków. Obecny kształt sieci uwzględnia wszystkie terytoria kwalifikujące się do ochrony w formie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 zgodnie ze stanem wiedzy na temat występowania i liczebności populacji gatunków dziko żyjących ptaków w 2004 r. Jednakże, w wyniku gromadzenia kolejnych informacji na temat występowania i liczebności ptaków mogą się pojawić nowe propozycje obszarów specjalnej ochrony ptaków, których kryteria ornitologiczne pozwalają na włączenie do sieci Natura 2000.

Wobec powyższego, etap wyznaczenia zasadniczej większości obszarów specjalnej ochrony ptaków i specjalnych obszarów ochrony siedlisk winien zakończyć się w 2010 r. Należy jednak pamiętać, że zakaz pogarszania stanu siedlisk i gatunków dotyczy nie tylko obszarów zgłoszonych do Komisji Europejskiej, ale również obszarów projektowanych.

W odniesieniu do budowy obwodnicy Augustowa należy wskazać, że działania Ministra Środowiska pozwoliły na ponad roczne przyspieszenie w przygotowaniu tego projektu do realizacji. Organizując na początku 2008 r. okrągły stół w sprawie budowy obwodnicy Augustowa Minister Środowiska doprowadził do konsensusu społecznego w zakresie konieczności sporządzenia nowego raportu oceny oddziaływania na środowisko oraz wskazania wariantów realizacji inwestycji, które w ramach tego raportu miały zostać zbadane. W świetle wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego, które zapadły w 2008 r., w wyniku których uchylone zostały zarówno decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji polegającej na budowie obwodnicy Augustowa oraz decyzja o pozwoleniu na budowę tejże obwodnicy, zlecenie przez GDDKiA wykonania nowego raportu oceny oddziaływania na środowisko, analizującego warianty wskazane przez okrągły stół pozwoliło przyspieszyć realizację tej inwestycji o co najmniej rok w porównaniu do sytuacji, w której podjęto by te działania dopiero po wyrokach Naczelnego Sądu Administracyjnego. Po rozstrzygnięciu postępowań przetargowych GDDKiA zleciła na początku czerwca 2008 r. przygotowanie raportu firmie DHV, która zgodnie z umową miała przygotować raport do końca listopada 2008 r. Zgodnie z posiadanymi przez resort środowiska informacjami przygotowany i poprawiony przez DHV raport oceny oddziaływania na środowisko zostanie w pierwszych dniach marca przekazany przez GDDKiA do Ministrów Środowiska oraz Infrastruktury, a także Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Złożenie raportu, wraz z wnioskiem o wydanie decyzji, jest etapem pozwalającym rozpocząć procedurę administracyjną zezwalającą na realizację tego niezwykle pilnego przedsięwzięcia. Minister Środowiska także w dalszym swoim postępowaniu będzie w szczególny sposób miał na względzie konieczność jak najszybszego zakończenia fazy administracyjnej przygotowania projektu obwodnicy Augustowa do realizacji.

Pytanie 5. W jakich konkretnie tematach minister środowiska przeprowadził sprawne negocjacje z Komisją Europejską i jakie zakończył spory z tym organem?

Najpoważniejszy i najbardziej gorący spór z Komisją Europejską miał miejsce w końcu 2007 roku i dotyczył poprowadzenia obwodnicy Augustowa przez chronione obszary leżące w dolinie Rospudy. Problematyka dotycząca tego zagadnienia została wyjaśniona w odpowiedzi na pytanie 4. Należy dodać, że decyzje podjęte w czasie spotkań okrągłego stołu oraz kierunek podjętych prac wydaje się gwarantować rychłe zakończenie sporu z Komisją Europejską.

Istotnym zagadnieniem, co do którego przeprowadzono sprawne negocjacje, jest kwestia dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.

W piśmie z dnia 26 czerwca 2008 r., znak: (K(2008)2647) Komisja Europejska wezwała Polskę do usunięcia uchybienia polegającego na braku zgodności ustawodawstwa Rzeczypospolitej Polskiej w odniesieniu do dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej rami wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (naruszenie nr: 2007/2246).

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opracował projekt odpowiedzi na przedstawione zarzuty Komisji Europejskiej, który został zatwierdzony przez Komitet Europejski Rady Ministrów. W dniu 20 sierpnia 2008 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska skierował pismo do Ambasadora działającego przy Stałym Przedstawicielstwie RP UE z prośbą o przekazanie odpowiedzi na przedmiotową skargę do Komisji Europejskiej. W odpowiedzi poinformował, iż w przypadku części zarzutów, Rząd Polski jeszcze w 2008 r. podejmie niezbędne działania mające na celu przygotowanie propozycji zmian w prawodawstwie krajowym.

W trakcie konsultacji społecznych projektu ustawy zmieniającej ustawę - Prawo wodne w zakresie transpozycji Dyrektywy Powodziowej zostały zgłoszone uwagi, które w znacznym stopniu zgadzały się z uwagami KE przedstawionymi w treści naruszenia. W związku z powyższym zdecydowano o wprowadzeniu do ww. projektu ustawy odpowiednich zapisów w celu usunięcia uchybienia w uzupełnieniu transpozycji Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Aktualnie projekt ustawy zmieniającej ustawę - Prawo wodne w zakresie transpozycji Dyrektywy Powodziowej i RDW został przekazany do uzgodnień międzyresortowych.

W 2008 roku doprowadzono ponadto do umorzenia przez Komisję Europejską dwóch spraw o naruszenie prawa wspólnotowego, dotyczących niewłaściwej transpozycji dwóch dyrektyw:

1. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (sprawa 2008/2029), oraz
2. dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (sprawa 2008/2236).

Było to możliwe dzięki intensyfikacji prac legislacyjnych i przyjęciu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199 poz. 1227). Zapewniła ona pełną zgodność prawa polskiego z *acquis communautaire* w objętym nią zakresie.

Pytanie 6. Czy przeprowadzono szczegółową analizę realizacji zobowiązań traktatowych w sprawach ochrony środowiska?

Tak, została przeprowadzona szczegółowa analiza realizacji zobowiązań traktatowych w sprawach ochrony środowiska. Ogólny obraz sytuacji jaki z niej wynika, jest zbliżony do zadowalającego, zwłaszcza biorąc pod uwagę zakres zobowiązań oraz krótki horyzont czasowy wynikający z Traktatu Akcesyjnego.

Dokonano jednak identyfikacji obszarów, gdzie realizacja zobowiązań traktatowych wymaga zwrócenia szczególnej uwagi oraz intensyfikacji prac implementacyjnych. Są to w szczególności:

- realizacja zobowiązań traktatowych dotyczących wdrażania dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania,
- wywiązywanie się przez podmioty gospodarcze z obowiązku uzyskania pozwolenia zintegrowanego,
- wprowadzanie w życie przepisów ochrony środowiska przez operatorów instalacji z zakresu gospodarki odpadami oraz możliwe trudności z osiągnięciem założonych poziomów redukcji ilości składowanych odpadów, a także poziomów odzysku i recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów,
- wypełnianie postanowień dyrektywy 1999/32/WE odnoszącej się do redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach ciekłych,
- spełnianie przez stacje paliw wymagań dyrektywy 1994/63/WE w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych (LZO) wynikających ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw.

Pytanie 7. Czy obecny minister środowiska podejmuje działania w celu renegocjacji zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej ze względu na nierealność wypełnienia niektórych zapisów traktatu w ochronie środowiska na przykład w kwestii ochrony powietrza?

Renegocjacja zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego nie wydaje się możliwa ze względu na to, że Traktat ten jest dokumentem, który zbiera wyniki długotrwałych negocjacji prowadzonych pomiędzy Polską jako krajem kandydującym z jednej strony, a państwami członkowskimi Unii Europejskiej z drugiej strony. Renegocjacja jego postanowień oznaczałaby konieczność podjęcia negocjacji z dwudziestoma sześcioma państwami UE, ustalenia kompromisu, który zostałby zaakceptowany również przez Komisję Europejską, a następnie przyjęcie nowych warunków naszego członkostwa przez każde z państw członkowskich na warunkach wynikających z ich prawa krajowego.

W związku z tym, że według analiz i inwentaryzacji emisji za lata 2004-2006 nie wydaje się możliwe osiągnięcie pułapów pośrednich dla emisji SO₂ i NO_x zapisanych w Traktacie Akcesyjnym w odniesieniu do dyrektywy 2001/80/WE (duże obiekty spalania), Rząd Rzeczypospolitej Polskiej podjął rozmowy z Komisją Europejską mające na celu uzgodnienie najlepszego w warunkach krajowych sposobu realizacji tej dyrektywy i zapisów Traktatu. Pomimo przeprowadzenia szeregu analiz wstępnych i przyjęcia w oparciu o nie w lutym 2007 r. koncepcji tzw. „standardowego komina”, która została następnie przedstawiona Komisji Europejskiej, nie zdobyto akceptacji Komisji dla tego rozwiązania, mającego pogodzić wymagania zawarte w dyrektywie i w Traktacie. Również kolejna koncepcja przesłana Komisji Europejskiej w marcu 2007 r. pod nazwą *Koncepcja realizacji wymagań dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania*

palin oraz postanowień zawartych w Traktacie o Przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej nie dawała pełnej gwarancji osiągnięcia celów, jakie zostały wyznaczone dla Polski, tzn. pułapów na lata 2008, 2010 i 2012 dla dwutlenku siarki i tlenków azotu, a tym bardziej dodatkowych celów dla emisji dwutlenku siarki w latach 2010 i 2012.

Po kolejnych analizach resort środowiska zrezygnował z realizacji tej koncepcji, planując wprowadzenie w to miejsce rozwiązania polegającego na wdrożeniu systemu handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku siarki i tlenków azotu, który jest bardziej efektywny pod względem gospodarczym i środowiskowym. Stworzy on warunki i możliwości optymalnego zaprogramowania działań modernizacyjnych i inwestycyjnych w sektorze energetycznym, które pozwolą osiągnąć znaczne redukcje emisji i zbliżyć się do wytyczonych w Traktacie celów. System handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku siarki i tlenków azotu będzie się składał z ustawy o systemie bilansowania emisji tych zanieczyszczeń dla dużych źródeł spalania, określającej sposób rozliczania obowiązku dotrzymywania pułapów tych emisji, a także pakietu aktów wykonawczych do tej ustawy. Projekt przedmiotowej ustawy jest obecnie przedmiotem prac Rządu.

Pytanie 8. W jaki sposób usprawniono wykorzystanie źródeł i mechanizmów finansowania ochrony środowiska? Proszę o konkretne przykłady.

Jednym z istotnych źródeł finansowania dużych przedsięwzięć inwestycyjnych służących ochronie środowiska są fundusze Unii Europejskiej. Zalicza się do nich w szczególności Fundusz Spójności (określany dalej jako FS), stanowiący w części kontynuację Instrumentu Przedakcesyjnego Polityki Strukturalnej (ISPA). Projekty FS zatwierdzane były do dofinansowania w latach 2000-2006, a zakończenie większości z nich planowane jest na lata 2009 i 2010. Kolejne przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony środowiska, korzystające z dofinansowania z funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności UE w perspektywie finansowej 2007-2013, zatwierdzane będą do dofinansowania przede wszystkim w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Do najpoważniejszych wyzwań dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie projektów FS należało w ostatnim roku zapewnienie dodatkowych źródeł finansowania dla projektów, których koszty realizacji przekroczyły założone budżety. Problem ten najsilniej ujawnił się w latach 2007-2008 i był spowodowany m.in. wzrostem cen na rynku robót budowlanych, co prowadziło do zawierania kontraktów na wyższe kwoty niż pierwotnie planowano. Źródłem dodatkowego finansowania projektów jest w szczególności Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, udzielający wsparcia m.in. w takich formach, jak preferencyjne pożyczki czy dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych.

W 2008 roku uchwalona została nowelizacja ustawy – Prawo ochrony środowiska (ustawa z dnia 30 maja 2008 r.) oraz przyjęte nowe rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków przeznaczania wpływów pochodzących z opłat w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (rozporządzenie z dnia 5 sierpnia 2008 r.), które dały podstawę do elastyczniejszego i lepiej dostosowanego do bieżących potrzeb gospodarowania przez NFOŚiGW środkami pochodzącymi z opłat pobieranych na podstawie ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Dzięki temu możliwe stało się wykorzystanie tych środków, a zarazem uruchomienie dodatkowego finansowania dla dotkniętych przekroczeniami kosztów projektów Funduszu Spójności 2000-2006. Działając na wniosek Zarządu Narodowego Funduszu, Minister Środowiska wyraził w dniu 19 listopada 2008 r. zgodę na przeznaczenie niewykorzystanych dotąd środków pochodzących z ww. opłat, do kwoty 950.000.000 zł (w postaci pożyczek, a więc w formie zwrotnej), na dofinansowanie przedsięwzięć Funduszu Spójności perspektywy finansowej 2000-2006.

Do dnia 31 grudnia 2008 r. Zarząd NFOŚiGW w ramach „Programu pomocy finansowej dla projektów z przekroczeniami kosztów, realizowanych w ramach Funduszu Spójności (ISPA/FS) – perspektywa finansowa 2000-2006” podjął uchwały o udzieleniu dofinansowania dla następujących wnioskodawców:

- PWiK Starachowice na kwotę 57 534 000,00 zł,
- ZWiK Pabianice na kwotę 13 000 000,00 zł,
- KSWiK Sp. z o.o. w Mysłowicach na kwotę 64 167 810,60 zł,
- MPWiK Sp. z o.o. w Piekarach Śląskich na kwotę 40 500 000,00 zł.

Na rozpatrzenie wniosków o dofinansowanie oczekują kolejni beneficjenci.

Powyższe działanie umożliwia zapewnienie dodatkowego finansowania krajowego dla projektów FS z przekroczeniami kosztów realizacji, a tym samym umożliwia ich zakończenie i osiągnięcie założonych efektów ekologicznych oraz wykorzystanie środków Unii Europejskiej przyznanych Polsce na ich realizację.

Jako kolejne usprawnienie w zarządzaniu źródłem finansowania przedsięwzięć z dziedziny ochrony środowiska, jakim jest Fundusz Spójności, należy wymienić pomyślnie zakończenie negocjacji z Komisją Europejską na temat możliwości finansowania określonych projektów FS przewidzianych do realizacji w perspektywie 2000-2006 środkami finansowymi dostępnymi w ramach perspektywy 2007-2013. Wpływa to pozytywnie na bezpieczeństwo finansowe dwóch dużych projektów:

- zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie,
- zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w dorzeczu Parsęty.

Usprawnieniem w zarządzaniu źródłem finansowania przedsięwzięć z dziedziny ochrony środowiska, jakim jest Fundusz Spójności, jest również uproszczenie w kwalifikowaniu wydatków, polegające na przeniesieniu części decyzji w tym zakresie z Ministerstwa Środowiska na poziom Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zgodnie z pełnomocnictwem udzielonym przez Sektorowego Urzędnika Zatwierdzającego w MŚ, Prezes NFOŚiGW został upoważniony do pełnienia funkcji Zastępcy Sektorowego Urzędnika Zatwierdzającego w zakresie dokonywania kwalifikacji wydatków ponoszonych w projektach Funduszu Spójności. Skraca to czas obiegu dokumentów finansowych oraz przyspiesza realizowanie płatności.

Podsumowując zagadnienia związane z Funduszem Spójności perspektywy 2000-2006, należy stwierdzić, że w 2008 r. przyspieszona została absorpcja środków UE – w stosunku do 2007 r. oraz lat poprzednich – czego dowodem są następujące dane:

- w 2008 r. z KE otrzymano w ramach FS dla sektora środowisko 528 124 000 euro, co stanowiło kwotę wyższą o 28% w porównaniu ze środkami pozyskanymi w 2007 r., które wyniosły 410 975 000 euro;
- narastająco do końca 2008r. pozyskano w ramach FS dla sektora środowisko 49% unijnego grantu (kwota grantu przyznanego Polsce w ramach starej perspektywy, to 2 850 516 000 euro), podczas gdy do końca 2007r. było to 30 % grantu; przyrost o 19 punktów procentowych w ciągu roku był najwyższy w całym okresie realizacji projektów FS;
- w 2008 r. przekazano na rachunki beneficjentów kwotę 688 193 000 euro, która była prawie dwukrotnie wyższa od przekazanej w 2007 r., wynoszącej wówczas 348 541 000 euro;
- w 2008 r. beneficjenci otrzymali kwotę porównywalną z kwotą przekazaną w całym poprzednim okresie realizacji, która w latach od 2000 r. do 2007 r. wyniosła 695 253 000 euro czyli 24 % grantu unijnego.
- 2008 r. był rokiem, w którym na bieżąco przekazano beneficjentom większość pozyskanych środków unijnych, czyli ogółem około 49% grantu.

Dalsze efektywne wykorzystanie środków unijnych będzie zależało od uzyskania efektu ekologicznego zrealizowanych projektów oraz sprawnego procesu występowania o płatności końcowe do KE.

Oprócz Funduszu Spójności, Ministerstwo Środowiska jest Instytucją Pośredniczącą dla Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego dla priorytetów środowiskowych.

Najważniejszym usprawnieniem dotyczącym wykorzystania środków w ramach powyższych mechanizmów finansowych było wdrożenie procedury "Systemu przepływów finansowych". W celu przyspieszenia uzyskania dofinansowania przez beneficjentów środki na dofinansowanie projektów środowiskowych są zagwarantowane w budżecie Ministerstwa Środowiska oraz przekazywane beneficjentom na podstawie umów dotacji pomiędzy Ministerstwem Środowiska a NFOŚiGW jako Instytucją Wspomagającą.

To uproszczenie procedury pozwoliło na skrócenie czasu oczekiwania przez beneficjentów na refundację środków przewidzianych przez państwa-darczyńców, z około 5 miesięcy do 1 miesiąca, o ile wnioski o płatność wraz z dokumentami przygotowane zostały zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie wytycznymi. W ramach wcześniej obowiązujących procedur, wnioski o płatności rozpatrywane były przez Biuro Mechanizmów Finansowych w Brukseli i tamże podejmowane były decyzje o refundacji z środków budżetowych państw-darczyńców bezpośrednio na konta beneficjentów.

W 2008 roku Zarząd NFOŚiGW przystąpił do gruntownej przebudowy zasad i kryteriów udzielania dofinansowania tak, aby podejmowane decyzje o udzieleniu dofinansowania były przejrzyste, a przy wyborze przedsięwzięć uzyskujących pomoc - priorytetem była efektywność ekologiczna i ekonomiczna.

Wyżej wymienione dokumenty dały podstawę do opracowania nowych programów priorytetowych dla poszczególnych dziedzin ochrony środowiska, zawierających wszelkie niezbędne informacje dla potencjalnych beneficjentów, dotyczące między innymi kryteriów wyboru i selekcji przedsięwzięć oraz wysokości budżetu.

Programy te dokładnie precyzują m.in. szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięć oraz promują oszczędne gospodarowanie środkami publicznymi, wyrażające się w uzyskaniu możliwie dużego efektu ekologicznego za możliwie niską cenę przy zastosowaniu metody obliczania dynamicznego kosztu jednostkowego (DGC – dynamiczny koszt jednostkowy pokazuje, jaki jest techniczny koszt uzyskania jednostki efektu ekologicznego; koszt ten jest wyrażony w złotych na jednostkę efektu ekologicznego; im niższa jest wartość wskaźnika, tym przedsięwzięcie jest bardziej efektywne). Rozszerzono także ilość dziedzin, w których wybór przedsięwzięć do dofinansowania będzie odbywał się na zasadzie konkursu.

Materiał ten jest dostępny dla wszystkich potencjalnych beneficjentów na stronach internetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej www.nfosigw.gov.pl.

Jednocześnie informuję, iż trwają prace zmierzające do wydania rozporządzenia dostosowującego możliwość dofinansowania projektów związanych z badaniami środowiska do przepisów unijnych w zakresie pomocy publicznej.

W celu umożliwienia maksymalnego, racjonalnego wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przygotował programy priorytetowe, które stanowią podstawę do pozyskiwania środków na rozwój tych działań, tj.:

- „Przedsięwzięcia w zakresie prac badawczych dla rozpoznania zasobów wód zaliczanych do kopaliny”,
- „Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji”.

W 2008 roku zatwierdzono listy rankingowe dla przedsięwzięć z zakresu termomodernizacji i OZE. Ze względu na bardzo duże zainteresowanie tego typu inwestycjami, przyjęto w NFOŚiGW systemowe podejście. Wszystkim wnioskodawcom zaproponowano współfinansowanie w tym samym wymiarze procentowym. W sumie zatwierdzono do dofinansowania ponad 100 inwestycji, głównie związanych z energią odnawialną.

Od początku 2009 r. obowiązuje nowy program finansowania przedsięwzięć w zakresie OZE i wysokosprawnej kogeneracji - część I (inwestycje o nakładach powyżej 10 mln zł). W chwili obecnej trwają prace nad częścią II programu finansowania przedsięwzięć w zakresie OZE i wysokosprawnej kogeneracji we współpracy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej dla inwestycji o nakładach od 1 mln zł do 10 mln zł. Planowane jest stworzenie części III programu finansowania przedsięwzięć w zakresie OZE i wysokosprawnej kogeneracji (inwestycje o nakładach do 1 mln zł.) we współpracy z bankami.

Program priorytetowy opiera się na pożyczce długoterminowej udzielanej do 15 lat z możliwością umorzenia. Poprzez udzielenie pożyczki do 75% kosztów kwalifikowanych NFOŚiGW ułatwia inwestorom zbilansowanie finansowania. Sześcioprocentowa, stała stopa oprocentowania (nie będąc powiązaną ze stopą referencyjną) ma za zadanie ubezpieczenie inwestorów od ryzyka związanego z niestabilnością rynku finansowego i dalszego wzrostu stopy referencyjnej.

Umorzenie, zgodnie z teorią ekonomii, jest uzależnione od rentowności inwestycji. Mechanizm ten ma zagwarantować gospodarne wykorzystanie ograniczonych środków publicznych. Dlatego na inwestycje rentowne nie będzie udzielane umorzenie. Umorzenie będzie kierowane wyłącznie na te inwestycje, gdzie nie ma możliwości zbilansowania finansowania bez silnego komponentu dotacyjnego (w tym przypadku umorzenia) i które są ważne z punktu widzenia ochrony środowiska. W takich sytuacjach możliwe jest umorzenie nawet do 50% pożyczki. Konstrukcja pożyczki z umorzeniem daje lepszą kontrolę nad inwestycją jak również stanowi silny bodziec dla beneficjenta do terminowego osiągnięcia efektu rzeczowego i ekologicznego.

Pożyczki będą alokowane wyłącznie w trybie konkursowym, co pozwoli na wyłonienie najlepiej przygotowanych i najbardziej efektywnych projektów. Wnioski zostaną poddane rzetelnej i głębokiej analizie. Do dofinansowania zostaną zakwalifikowane inwestycje zgodnie z listą rankingową, do wyczerpania środków (alokacji) przeznaczonych w ramach danego konkursu na daną klasę inwestycji. Narodowy Fundusz aktualnie pracuje nad opracowaniem dokumentów konkursowych. Planowany termin ogłoszenia o naborze wniosków to pierwsza dekada marca bieżącego roku.

NFOŚiGW w ostatnich latach zorganizował szereg szkoleń, warsztatów i konferencji związanych z tym tematem ujmując zagadnienia zarówno merytoryczne, jak i finansowe. Przedstawiciele NFOŚiGW brali również udział w licznych konferencjach na terenie całego kraju i zagranicą.

W celu przyspieszenia absorpcji środków przeznaczonych na realizację projektów finansowanych ze środków UE Ministerstwo Środowiska uprościło procedurę wypłaty zaliczki, którą będzie można uzyskać niezwłocznie po podpisaniu umowy o dofinansowanie, ponadto zmianie uległy również (z korzyścią dla beneficjentów) zasady oceny w oparciu o kryteria merytoryczne I stopnia dzięki czemu zdecydowanie większa liczba projektów zyskała szansę na realizację. Należy również uznać, iż przyjęty obecnie system oceny wniosków jest zdecydowanie efektywniejszy aniżeli ten, który obowiązywał w ramach poprzedniej perspektywy finansowej (kiedy to na decyzje Komisji Europejskiej w niektórych przypadkach strona polska oczekiwała ponad rok). Proces oceny wniosków ograniczony został do absolutnego minimum wynikającego z kryteriów oceny wniosków, przy jednoczesnym zintensyfikowaniu naboru wniosków (które ogłaszane są zgodnie z przyjętymi założeniami, tj. co kwartał). Nowy system w znacznym stopniu przyspieszył proces podpisywania umów o dofinansowanie. Jako pierwsze umowy w ramach

Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko podpisane zostały właśnie umowy o dofinansowanie w sektorze środowiska. Sukcesywnie wydawane są również przez MŚ potwierdzenia ws. przyznania dofinansowania w ramach Funduszu Spójności.

Pytanie 9. W jaki sposób w ostatnim roku podejmowano działania na rzecz zwiększenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych, skoro podległe Panu instytucje nie pomagały w rozwoju tych źródeł? NFOŚiGW nie wspomagał na przykład prac przy odwiertach geotermalnych w Toruniu.

Jeżeli chodzi o działania na rzecz zwiększenia produkcji energii odnawialnej, to należy tutaj wskazać na obowiązujący od początku 2009 r. nowy program finansowania przedsięwzięć w zakresie OZE i wysokosprawnej kogeneracji - część I, o którym szerzej wspomniano w odpowiedzi na poprzednie pytanie.

W wyniku zeszłorocznych decyzji na inwestycje związane wyłącznie z odnawialnymi źródłami energii, ze środków, którymi dysponuje NFOŚiGW, alokowano na najbliższe lata ok. 220 mln zł w formie dotacji i ok. 100 mln zł w formie pożyczki. Z kolei na inwestycje dotyczące termomodernizacji, w ramach których często realizowana jest budowa źródeł energii odnawialnej, alokowano na najbliższe lata ok. 105 mln zł w formie dotacji i ok. 50 mln zł w formie pożyczki.

Pytanie 10. Jak aktualnie wygląda sprawa Strategii Gospodarki Wodnej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przed powodzią i przeciwdziałania skutkom suszy?

Aktualnie przygotowywany jest przez resort środowiska projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015). W ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko opracowano Prognozę oddziaływania na środowisko przedmiotowego projektu. Zapisy Prognozy wskazały na potrzebę weryfikacji dokumentu. Konieczne zatem było poprawienie go, co wymagało przeanalizowania i przedyskutowania problemu. Obecnie trwają prace nad opracowaniem oficjalnej wersji projektu Strategii, która zostanie przekazana do konsultacji społecznych.

MINISTER ŚRODOWISKA

Maciej Nowicki

Do wiadomości

Departament Spraw Parlamentarnych
w RPAM